

Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering

Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering
Postadresse.... : Postboks 1098, 2605 Lillehammer
Besøksadresse : Harbitzalléen 5
E-mail : halvor.halvorsen@hafslund.no

Til
NVE

v/Anne Marit Ruud

Deres brev
202601321

Deres ref.
AMR

Vår ref.

Behandles av:
Daglig leder HKH

Dato
8.9.2026

Høringsinnspill til endringer av forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg

Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering (FHR) takker for muligheten til å avgi høringsinnspill i saken innen fristen 15.9.2026.

FHR støtter i hovedsak Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) forslag til en oppdatert forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg. FHR ser at forskriftsutkastet er en nødvendig oppdatering ut fra ny forskning og erfaringer med tidligere og någjeldende forskrift fra 2010.

FHR har forslag til endringer som vi ber NVE vurdere nøye før ny forskrift fastsettes 1.1.2027. Ellers stiller FHR seg bak Fornybar Norges høringsuttalelse.

Om FHR

FHR er en brukseierforening etter bestemmelsene i Vassdragsreguleringsloven. Foreningens formål er å ivareta medlemmenes felles interesse i forbindelse med nåværende og fremtidige vassdragsreguleringer i Hallingdalselv og Snarumselv nedslagsfelter. FHR har ni medlemmer som er kraftselskaper med i alt 16 kraftverk i Hallingdalsvassdraget, Snarumselva og Drammenselva nedenfor Krøderen. FHR forvalter 12 reguleringsmagasiner og to overføringer i nedbørfeltet til Hallingdalsvassdraget.

FHR har de siste årene hatt stor aktivitet innen nybygging og rehabilitering av vassdragsanlegg, og har også omfattende tekniske planer for de neste 10 årene. Endringer i rammebetingelser som damsikkerhetsforskriften, vil kunne ha stor betydning for valg av tekniske løsninger og drift og vedlikehold.

FHRs merknader til forskriftsutkastet

At boenheter *med fare for liv og helse* skal beregnes ved klassifisering er kanskje den viktigste forbedringen FHR ser i hele forskriften. Et resultat av endringen vil trolig bli vesentlig færre anlegg i klasse 3 og 4, og nedklassifisering av en del anlegg i klasse 2 og 1. Det blir viktig å lage nytt veiledningsmaterieell for klassifisering basert på nasjonale og internasjonale referanser.

NVE foreslår IKKE endring i formålsbestemmelsen, noe som binder NVE og Energidepartementet til kun å sette sikkerhetskrav til vassdragsanleggene og ikke hensynta andre krav eller behov

etter andre samfunnshensyn i vedtak. Dette er ikke rasjonelt. Andre forskrifter hjemlet i vassdrags- og energilovgivningen tar sikte på å ivareta primærhensynet sammen med andre sekundære samfunnshensyn. Vurdering av forholdsmessighet med hva man oppnår, vil bli forvaltningspraksis med FHRs forslag.

Forskriften gir NVE stort handlingsrom til å sette spesifikke, strengere, ytterligere og nye krav i en rekke enkeltbestemmelser. Dette er ikke rasjonelt, siden forskriften på generelt grunnlag åpner for at NVE kan sette strengere krav etter § 8-2. NVE kan sette strengere og andre krav enn det som er angitt i funksjonskrav eller ytelseskrav forskriften, se eksempelvis §§ 5-1 (flere ledd), 5-3, 5-4, 5-7, 5-9, 5-14, 7-7 og 7-9. Forslaget gir ingen begrensning på hvor strenge krav NVE kan sette, noe det var begrensning på tidligere. NVE kan i enkelte bestemmelser også redusere kravene, jf. § 5-17. Hele konseptet med at NVE kan fastsette andre krav i materielle bestemmelser undergraver målsettingen med revisjonen om at den ansvarlige (eieren) blir ansvarliggjort og gis mulighet til å bestemme hvordan de skal oppfylle krav.

FHR fastholder at det er prinsippet om at konsekvensen av brudd, svikt eller feilfunksjon som skal avgjøre konsekvensklassen, og ikke et spesifikt statisk vanntrykk (12 og 4 m). Det er uklart og ikke utredet om tilleggskriteriet er treffende for formålet (som er færre anlegg i klasse 3 og 4 og økt differensiering). I alle tilfelle undergraver tilleggskriteriet hovedprinsippet. Ønsket om at færre anlegg kommer i klasse 3 og 4 vil etter all sannsynlighet bli resultat av endret klassifiseringsmetode, med beregning av boenheter *med fare for liv og helse*. Målet om økt grad av differensiering kan oppfylles ved at tekniske krav i bestemmelser i kapittel 5 differensieres ut fra statisk vanntrykk, evt. for ulike konsekvensklasser.

Forskriften åpner for at andre enn eieren kan være «den ansvarlige» etter § 2-2. På samme måte må «leder» etter § 2-3 kunne være ansatt hos andre enn «den ansvarlige», jf. § 2-3 (2). Det vises til formuleringen i dagens forskrift § 2-4 om at VTA kan være tilknyttet annet selskap. Dette er spesielt viktig for lovpålagte brukseierforeninger med eget styre, som benytter tjenestekjøpsavtaler med medlemmene som verktøy for å ivareta virksomhetens ansvar. For disse er det effektivt og forsvarlig å utpeke leder fra medlem med tjenestekjøpsavtale.

FHR anbefaler NVE å gå gjennom kravene som settes til VTA i § 2-4, og vurdere å flytte krav som tilhører eiers styring og prioritering å gjøre (den ansvarlige) til § 2-2 eller 2-3, spesielt § 2-4 (1) punkt f.

Det søkes ofte om dispensasjon til kravene til anleggsleder. Forskriften viderefører krav til anleggsleder, § 3-8 Kvalifikasjonskrav til ansvarlig utførende og anleggsleder (2) og montasje av mekaniske komponenter (3). Kravene (2) og (3) kan fjernes, da det ivaretas fullt ut av § 6-1, § 3-8 (1) (gjennom sentral godkjenning av ansvarlig utførende), samt gjennom kontraktskrav byggherren setter i tråd med plan- og bygningslovens forskrifter og regler. Om nødvendig kan NVE vurdere presisering av punktene § 6-1 (1) a. til e. som funksjonskrav som følge av fjerningen. NVE skal også godkjenne teknisk plan etter § 5-2. Dette gir byggherren samlet sett strenge krav til gjennomføringen, og bør gi NVE tilstrekkelig innsikt i organisering og kvalifikasjoner. Forslaget vil legge til rette for noe effektivisering.

Metoden for å beregne Ulykkesflom som PMF er etter FHRs syn ikke samfunnsmessig rasjonell, ei heller sjablongmetoden for klasse 2-anlegg (x 1,5). Ulykkesflom etter PMF blir kun en teoretisk størrelse uten forankring i virkeligheten. En bruk av dimensjonerende flom som Q_{1000}

multiplisert med en sikkerhetsfaktor bestemt av fagansvarlig for flomhydrologi som ulykkesflom, er en faglig forsvarlig metode, som er mer sammenlignbar med metoder og nivåer for risikoaksept i andre samfunnssektorer.

Krav om beredskapshensyn - ut over damsikkerhet fra naturlaster - bør reguleres av § 5-17 om beredskap, og ikke i f.eks. § 5-14 a.2. om «tap av magasiner med stor samfunnsmessig betydning». FFI peker i sine nylige vurderinger av norsk kraft- og energiforsyningsberedskap lite på høy risiko innen vassdragsanlegg, men mye på høy risiko knyttet til helhetlig beredskapsplanlegging og nettanlegg og styring og overføring av energi¹. Energisektoren bør følge FFIs anbefalinger. NVE må se beredskapsmessige tiltak innen vassdragssikkerhet i en samfunnsmessig kontekst når det vurderes krav om særskilte sikring. For øvrig åpner ledd (D) kun for særskilte tiltak for klasse 3 og 4-anlegg ved formuleringen «enn angitt over».

§ 7-9 Dambruddsvarsling bør oppdateres. Utformingen av bestemmelsen gjenspeiler ikke etablerte beredskapssystemer for varsling i sivilsamfunnet, hvor politiet og kommunene har sentrale posisjoner. Ansvarsprinsippet medfører at dameier ikke bør ha ansvar for operativ varsling til befolkning som skal evakueres, men overlate direkte varsling til kommune eller politi.

FHRs forslag til endringer i forskriften

FHR foreslår følgende:

- Formålsbestemmelsen § 1-1 utvides i tråd med hjemmelsloven. Dette åpner for og legger til rette for formålseffektivitet og samfunnsmessig vurdering i vedtaks- og klagesaker. Forslaget er:
 - *Forskriften skal sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdragsanlegg, fremme sikkerhet ved vassdragsanlegg og forebygge skade på mennesker, miljø og eiendom.*
- Eieren (den ansvarlige) bør kunne delegere ansvaret som «leder» etter § 2-3 (2) til en ansatt i et annet selskap enn den ansvarlige. NVE kan gjerne sette krav om at leder må være norsk statsborger og ansatt i et norsk-registret selskap. Det er ikke behov for at NVE skal godkjenne dette, men det kan vurderes om NVE skal orienteres om delegasjonen. Dette klargjør den ansvarliges og andre aktørers ansvar og plikter. Forslaget er:
 - *(2) Leder skal som hovedregel være ansatt hos den ansvarlige for vassdragsanlegget. Den ansvarlig kan tildele rollen som leder til en ansatt hos en annen enn den ansvarlige. Den ansvarlige skal sørge for at det foreligger skriftlig avtale som regulerer eventuell annen tilknytningsform for leder.*
- NVE bør vurdere nærmere sontringen mellom den ansvarlige og leders ansvar og VTAs ansvar, jf. at ansvar tillegges VTA etter § 2-4 (1) f., som foreslås fjernes fra § 2-4, og erstattes med § 2-3 Leder (1):

¹ Styrket sikkerhet og beredskap i Kraftforsyningen, FFI, 2025, side 34: Gjennom damsikkerhetsforskriften er det også satt krav til at vassdragsanlegg i konsekvensklasse 3 og 4 skal «dimensjoneres og kontrolleres for laster fra tilsiktede aksjoner i fred, under beredskap og i krig» (§ 5-3). Vind- og solkraft bidrar også til desentralisert kraftproduksjon. I Norge er det derfor først og fremst kraftnettet, altså transmisjonen og distribusjonen av strøm, som kan være sårbart for fysisk sabotasje eller militære anslag.

- *c. kvalifisert personell gis tid og ressurser til å utføre sine oppgaver, samt påse at VTA, stedfortredende VTA, tilsynspersonell og driftspersonell har fått opplæring om aktuelle anlegg,*
- Krav til anleggsleder og montasjeleder i § 3-8 (2) og (3) fjernes – da samme forhold ivaretas av § 6-1 og § 3-8 (1).
- Tilleggsriteriet om statisk vanntrykk fjernes i tabell 4-2.1 for klasse 2, 3 og 4-anlegg. Målet om færre anlegg i klasse 3 og 4 oppnås sannsynligvis gjennom reklassifisering som tar hensyn til «boenheter med fare for liv og helse» etter bruddkonsekvenser. Dette bidrar trolig til større differensiering ved at færre dammer kommer i de høyeste konsekvensklassene og at flere anlegg blir klassifisert ned. Det stilles krav til beredskap og varsling, beredskap og risikovurdering i § 7-4 og § 7-9. En vurdering av mulighet for varsling bør ligge til grunn for beregning av boenheter med fare for tap liv og helse. Ledd (9) i § 4-2 om klassifisering fjernes, og NVE kan utvikle nytt veiledningsmaterieil basert på nasjonal og internasjonale metoder for beregning av boenheter med fare for liv og helse (PAR, PLL, mm).
- FHR viser til Fornybar Norges innspill, og foreslår følgende endring i § 5-7 Flomberegninger (6):
 - *(6) Flomberegninger skal omfatte beregninger av dimensjonerende flom og ulykkesflom. Beregningene skal omfatte tilløps-, avløpsflommer og flomvannstander. For beregning av ulykkesflom ved vassdragsanlegg i konsekvensklasse 1 til 4 brukes dimensjonerende tilsigsflom for alle delfelt tillagt overført avløp fra respektive overføringer og magasin multiplisert med en sikkerhetsfaktor bestemt av kvalifisert fagansvarlige etter § 3-5 d. Der det er aktuelt skal flomberegningene også omfatte beregninger av flomvannstander og avløpsflommer som følge av tilstopping av flomløp og manøvreringssvikt av flomluker.*
- NVEs myndighet til å fastsette andre krav enn de som framkommer av det materielle innholdet av bestemmelsene, forankres kun i § 8-2 om Dispensasjoner og skjerpede krav. NVEs myndighet til å vedta strengere eller andre krav i øvrige enkeltbestemmelser fjernes. Forslaget som dekker NVEs behov er:
 - § 8-2 Dispensasjoner og skjerpede krav
 - (1) Norges vassdrags- og energidirektorat kan ved enkeltvedtak gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i denne forskrift der det er forsvarlig ut fra en sikkerhetsmessig og samfunnsmessig vurdering.*
 - (2) Det kan settes vilkår for dispensasjonen.*
 - (3) Der sikkerhetsmessige og samfunnsmessige grunner gjør det nødvendig, kan Norges vassdrags- og energidirektorat i enkelttilfeller pålegge strengere krav, men ikke ut over de strengeste sikkerhetsbestemmelsene i forskriften.*
- Hensynet til beredskap (tilsiktete uønskete handlinger og krigshandlinger) tas ut som vurderingsgrunnlag i andre bestemmelser og knyttes kun til vedtak etter § 5-17 om beredskap. Et målrettet utvalg av differensierte spesifikke eller helst funksjonelle krav for dammer/vassdragsanlegg i ulike klasser kan plasseres i de materielle bestemmelsene, jf. deler av § 5-17 (A) plasseres i § 5-10 (fyllingsdammer), mens deler av § 5-17 (B)

plasseres i § 5-11 (betongdammer) og deler av § 5-17 (C) plasseres i § 5-9 (senking av magasin). NVE bør stå fritt til å både stille strengere og reduserte krav i bestemmelsen. Klassifisering, risikovurdering, vurderinger av forholdsmessighet og egne NVE-analyser kan legges til grunn for vedtak. På den måten kan hele § 5-17 Beredskapsmessige krav justeres til:

- (1) For vassdragsanlegg med spesielt stor samfunnsmessig betydning eller konsekvens ved brudd, svikt eller feilfunksjon, kan Norges vassdrags- og energidirektorat etter en anleggsspesifikk risikovurdering stille andre krav enn angitt i bestemmelsene i kapittel 5.
- (2) Kostnadene ved et sikkerhetstiltak skal stå i et rimelig forhold til nytten som kan oppnås ved tiltaket.
- Ledd (2) kan fjernes dersom formålsbestemmelsen justeres i tråd med FHRs forslag.
- § 7-9. Dambruddsvarsling kan omformuleres slik at eieren/den ansvarlige av vassdragsanlegg etablerer systemer for varsling etter Ansvarsprinsippet (ref. DSB). Forslaget er:
 - (1) For dammer i konsekvensklasse 2, 3 og 4 kan Norges vassdrags- og energidirektorat kreve at den ansvarlige for dammen etablerer systemer for varsling til ansvarlig myndighet etter ansvarsprinsippet.
 - (2) Varslingssystemet skal være tilpasset damtype, omfang av overvåkning og avstand fra dammen til det området som bør evakueres.
 - (3) Ved etablering av varslingssystem skal den ansvarlige for dammen gi råd til ansvarlig myndighet om behovet for å informere berørte personer om varslingssystemet og om hensiktsmessig adferd ved varsling.

Oppsummering

Forslagene over kan bidra til at målene med forskriftsendringen innfris i enda større grad.

Med vennlig hilsen

Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering

Egil Skøien
Styreleder

Halvor Kr. Halvorsen
Daglig leder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift